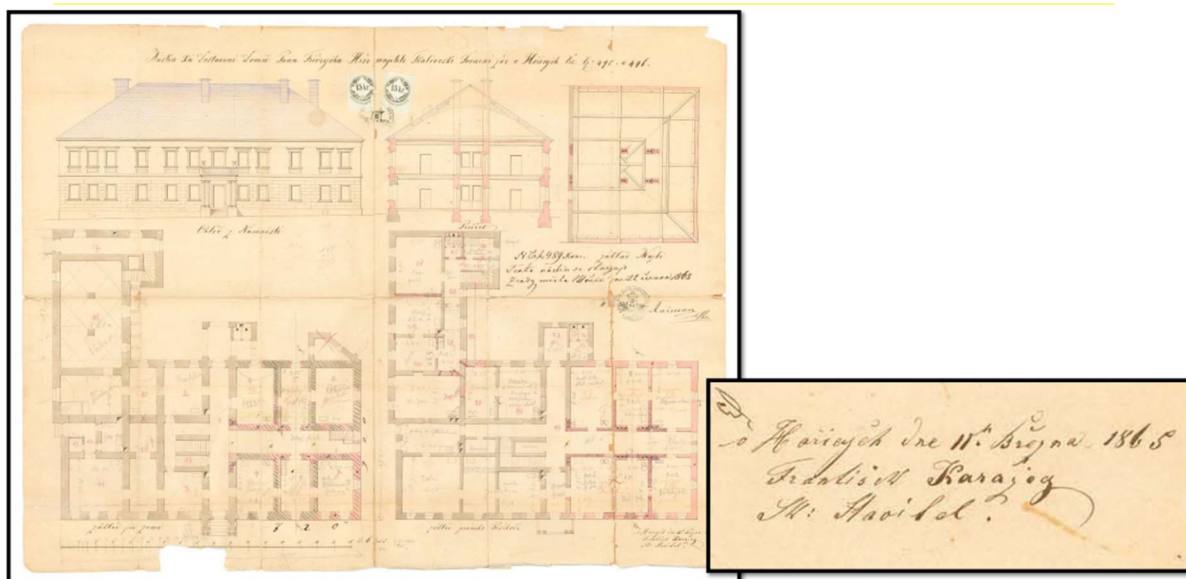
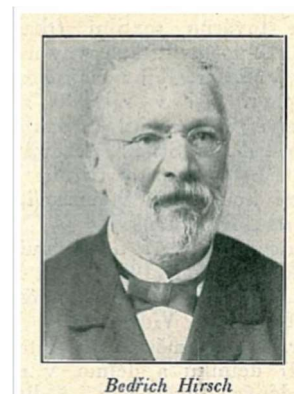

O Hirschově vile

Přesné datum vzniku židovské obce v Hořicích se nepodařilo dohledat. Z nařízení Josefa II. byly židovské domy označeny římskými číslicemi. Teprve po roce 1883 se přešlo na číslování arabskými číslicemi.

18. století přináší židům díky Josefínským reformám svobodu. Stejná legislativa začala platit pro křesťany jako pro židy, dětem bylo umožněno navštěvovat stejné školy nebo byla zrušena povinnost „viditelného označení“ – žluté kolečko, skládaný bílý krejzlík. Z hlediska rozvoje Hořic, byla jedním z nejvýznamnějších důsledků josefínských reforem, svoboda řemesel a podnikání. Židé mohli provozovat obchody, obdělávat půdu, provozovat bankovní služby apod.

Příznivých podmínek pro založení živnosti využívá Bedřich Hirsch, který v r. 1856 začíná stavět tkalcovnu. Zde se vyrábí především kalika, flanely, ložní prádlo a látky určené k potisku. Ve stejném období je započata stavba dnešní tzv. Hirschovy vily s číslem popisným 495. Vila vzniká přestavbou pozdně barokních domů s číslem popisným 495 a 496. Postupně je kromě samotné vily postaven byt pro úředníky, založena okrasná a užitková zahrada. Architektem dnešní Hirschovy vily je František Karažej, který projektoval další významné budovy v Hořicích – mimo jiné i městskou radnici v novorenesančním slohu s bohatou výzdobou a městské muzeum.

Židovská obec na Hořicku vzkvétá a rozvíjí se. Pro děti se otevírá nová škola a bohoslužby rabína Ehrentheila navštěvují židé až z Nechanic nebo z Jičína. V židovské obci fungují dokonce 2 hospody. Do židovské obce je zavedena kanalizace a ulice jsou vydlážděny.

V té době se také rodina Hirschů zapisuje do historie židovské obce na postu starosty. Přímo Bedřich Hirsch tento post zaujímá hned 3x, a to v letech 1859, 1871, 1881. Bedřich Hirsch umírá v r. 1890. Jeho majetek dědí jeho 2 synové Vilém a Karel. Karel se však vzdává svého podílu v podniku a tkalcovna přechází na Viléma.

Tkalcovna nadále prospívá a Vilém uvažuje o jejím rozšíření v Lukavci. Díky nastupující světové hospodářské krizi však k tomuto plánu nedojde. -

Počátkem 19. století začíná počet židů na Hořicku klesat. Někteří konvertují ke křesťanství, jiní se stěhují do větších měst. Vilém Hirsch umírá v r. 1927 a majetky dědí jeho syn JUDr. Alfréd Hirsch, žijící ve Vídni.

Alfréd nemá o majetky na Hořicku příliš velký zájem a tkalcovna po necelých 80 letech ukončuje svůj provoz. Alfréd má 3 dcery, které před nástupem fašismu odváží k příbuzným do Velké Británie, kde jejich potomci žijí dodnes. On sám je pak transportem odvezen do Terezína a následně do Osvětimi, kde umírá. Vnučka Alfréda

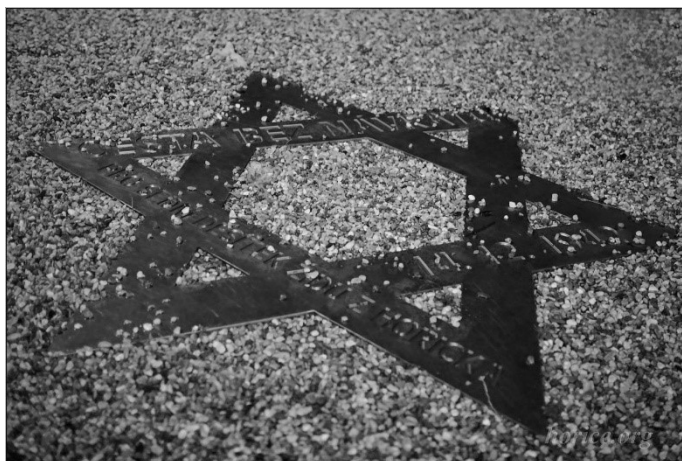
Hirsche před několika lety navštívila Hořice, aby se seznámila se svými kořeny...

Židé na Hořicku takové štěstí nemají. Přijetím Norimberských zákonů jsou židé považováni za podřízenou rasu zbavenou lidských práv. Jsou nuceni odevzdat svůj majetek a vystěhováni ze svých bytů. Hirschova vila se v roce 1940 proměňuje židovské ghetto, do kterého byly přemístěny všechny židovské rodiny na Hořicku. Kapacita Hirschovy vily je však pro tento účel nedostačující, a tak jsou další ghetta zřízena v bývalé škole a v objektu firmy Munk na dnešní Husově ulici.

Objekty byly pod neustálým dozorem německých stráží. V nuzných podmínkách musely rodiny přežívat po 2 roky, než byly 14. 12. 1942 transportovány do Terezína a Osvětimi. Tuto smutnou historii připomíná památník v podobě židovské hvězdy na Hořickém nádraží.

Továrna v průběhu války sloužila jako sklad firmy Braunwerke a při květnovém povstání 6. května 1945 byla nacisty vypálena.

S nástupem komunismu došlo k zestátnění majetků. To se nevyhnulo ani Hirschově vile. Z dochovaných materiálů vyplynulo, že Hirschova vila byla přestavěna na bytové účely.

Hirschova vila si žila vlastním životem. Po pádu komunismu byla převedena do majetku města Hořice, které ji nadále využívalo pro bytové účely. Přesto však docházelo k chátrání budovy.

Teprve v r. 2021 o vilu projevuje zájem Denní stacionář Klokan o.p.s. jako pro své potenciální sídlo. Z tohoto důvodu byla zahájena spolupráce s vedením města Hořice a se sociálně-zdravotním odborem.

Rekonstruované prostory v Karlově ulici přinesou větší možnosti poskytovat kvalitní sociální služby. Prostory jsou plánovány dle materiálně technického standardu vydaným MPSV – např. osazení kolejnicemi pro transport imobilních klientů. V budově pak najdou zázemí 3 sociální služby:

- Denní stacionář pro osoby s mentálním postižením (včetně osob s PAS),
- Odlehčovací služba pro osoby s mentální poruchou (včetně osob s PAS),
- Denní stacionář pro seniory.

Vzhledem k velikosti budovy, byly osloveny další organizace a Odbor zdravotní a sociální péče Města Hořice ke stanovení dalších služeb, které by mohly na budově participovat. Budova by mohla poskytnout zázemí např. terénním sociálním službám i doprovázejících organizací pěstounských rodin. O možnost využívat plánovanou multifunkční místnost projevila zájem MAS Podchlumí k pořádání komunitních aktivit.

Zvláštní poděkování patří PhDr. Oldřišce Tomíčkové odborné pracovnice muzea za ochotu, vstřícnost a věcné připomínky. A Ing. Arch. Martinu Pourovi, starostovi města Hořice za podklady a poskytnutou fotodokumentaci.

Zdroje:

- TOMÍČKOVÁ, Oldřiška, 2008. Hořice odedávna dodneška: putování dějinami města slovem a obrazem. Hořice: Město Hořice. ISBN 978-80-254-3464-2.
- ZWIEFELHOFER, E., 1934. Dějiny židů v Hořicích. In: GOLD, Hugo. Židé a židovské obce v Čechách v minulosti a v přítomnosti. Praha: Židovské nakladatelství, s. 189-192.
- 3 Cesta bez návratu, 2019. In: Hořice Město kamenné krásy [online]. 16.12.2019 [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.horice.org/cesta-bez-navratu/d-14334>
- Den architektury v Hořicích 1.-2.10., 2016. In Hořice Město kamenné krásy [online]. 12.9.2016 [cit. 2023-11-22]. dostupné z: <https://www.horice.org/den-architektury-v-horicich-1-2-10/d-8566>
- Národní odboj na Jičínsku – II 1939-1945, 1980. 1. Jičín: OV ČSPB Jičín